

► Thema: **Economie**
DSO/Programmamanagement, Strategie en Onderzoek

PSO is het strategisch advies- en onderzoeksbureau van DSO; PSO onderzoekt, verzamelt en ontsluit informatie en adviseert over strategie, innovatie en de programmering van DSO-projecten.

Januari 2021

Ontwikkeling ZZP'ers

Het aantal ZZP'ers is de afgelopen jaren sterk gegroeid in Den Haag. Dat blijkt o.a. uit de Werkgelegenheidsmonitor 2020. Niet alleen in Den Haag is het aantal eenmanszaken toegenomen, maar ook in heel Haaglanden en de andere grote steden. Vooral in de sectoren Bouw, Zakelijke diensten en Zorg is een forse toename te zien. Tussen de stadsdelen zijn er grote verschillen. Escamp en Laak vallen op door een grote toename van het aantal eenmanszaken in de Bouw.

De meeste ZZP'ers hebben niet de intentie om een ondernemer met personeel te worden.

De dynamiek is groot: vijf jaar na de start is de helft van de eenmanszaken al gestopt.

De inkomenspositie van ZZP'ers in Den Haag is zwak. De mediaan van hun inkomen ligt ver onder het landelijke niveau. Dit geldt met name voor ZZP'ers in de sectoren 'Culturele, recreatieve en overige diensten' en 'Landbouw en visserij'.

Deze Kenniswijzer zet de cijfers over ZZP'ers op een rij. Het gaat om cijfers tot en met 1 januari 2020. Hierin zijn de gevolgen van de Covid-19 crisis dus nog niet meegenomen.

Sterke groei eenmanszaken in heel Haaglanden

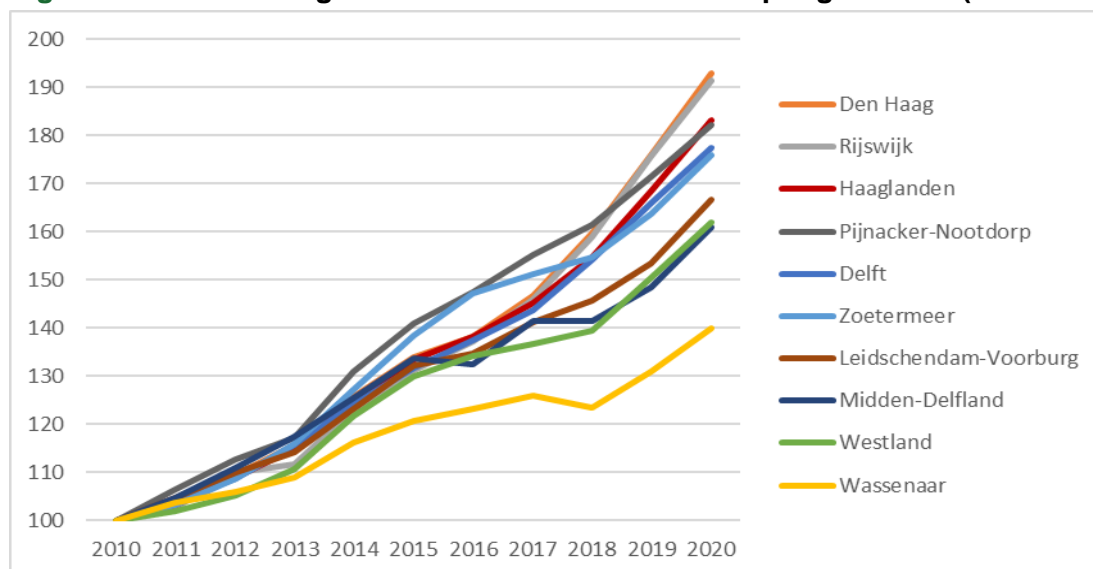
In de Werkgelegenheidsmonitor 2020 wordt gewezen op de sterke groei van het aantal eenmanszaken; dat zijn veelal ZZP'ers.¹ De sterke groei van het aantal eenmanszaken geldt echter niet alleen voor Den Haag, maar ook voor de meeste andere gemeenten binnen Haaglanden. Alleen in Wassenaar blijft de groei iets achter, zoals uit figuur 1 blijkt.

In de periode 2010-2020 is het aantal eenmanszaken in Haaglanden toegenomen van ca. 45.700 naar 83.800, een groei van 83%. Vooral de afgelopen twee jaar is de groei in een versnelling geraakt.

---

¹ Het werkgelegenheidsregister gaat uit van vestigingen en hun werknemers, terwijl het begrip ZZP'er uit gaat van de positie van personen en hun inkomensbron. Niet alle eenmanszaken (vestigingen met één werknemer) zijn ZZP'er. Ca. 7% van de vestigingen met één werknemer behoort tot een groter bedrijf (zie ook paragraaf 4 van de Werkgelegenheidsmonitor 2020). Een ZZP'er kan ook naast het werk als zelfstandige inkomen uit loondienst hebben.

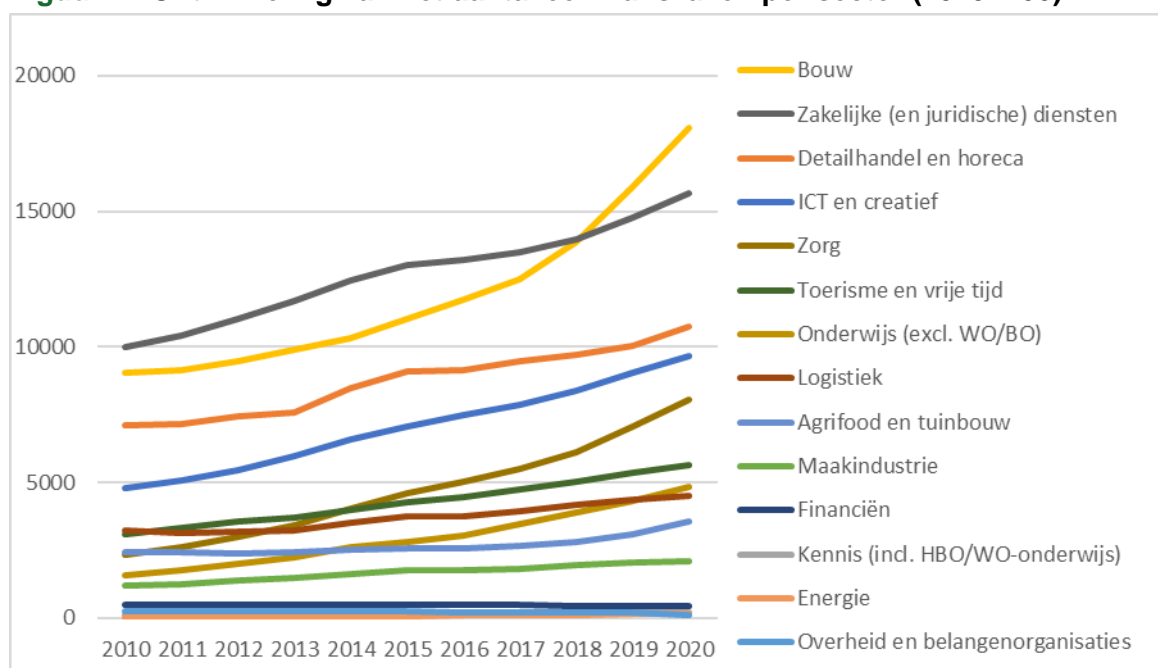
Figuur 1. Ontwikkeling van het aantal eenmanszaken per gemeente (2010=100)

Bron: Werkgelegenheidsregister Haaglanden, bewerking PSO

Figuur 2 geeft de ontwikkeling van het aantal eenmanszaken in Haaglanden per sector weer. Begin 2010 telden de sectoren 'Zakelijke diensten' en 'Bouw' de meeste eenmanszaken. In 2020 is dat nog steeds zo, maar het aantal eenmanszaken in de 'Bouw' is harder gegroeid dan in de 'Zakelijke diensten' (resp. 100% en 57%) waardoor de sector 'Bouw' in 2020 de meeste eenmanszaken telt. 'Detailhandel en horeca' blijft op de derde plek, direct gevolgd door 'ICT en creatief' op de vierde plaats. De sector 'Zorg' komt op de vijfde plek, maar is van alle sectoren het sterkst gegroeid, namelijk met 244%. Opvallend is dat de sector 'Onderwijs (excl. HBO/WO)' ook zeer sterk is gegroeid: 208% (een verdrievoudiging). De sectoren 'Overheid en belangenorganisaties', 'Kennis', 'Energie' en 'Financiën' tellen nog steeds weinig eenmanszaken. Het gaat meestal om grote organisaties.

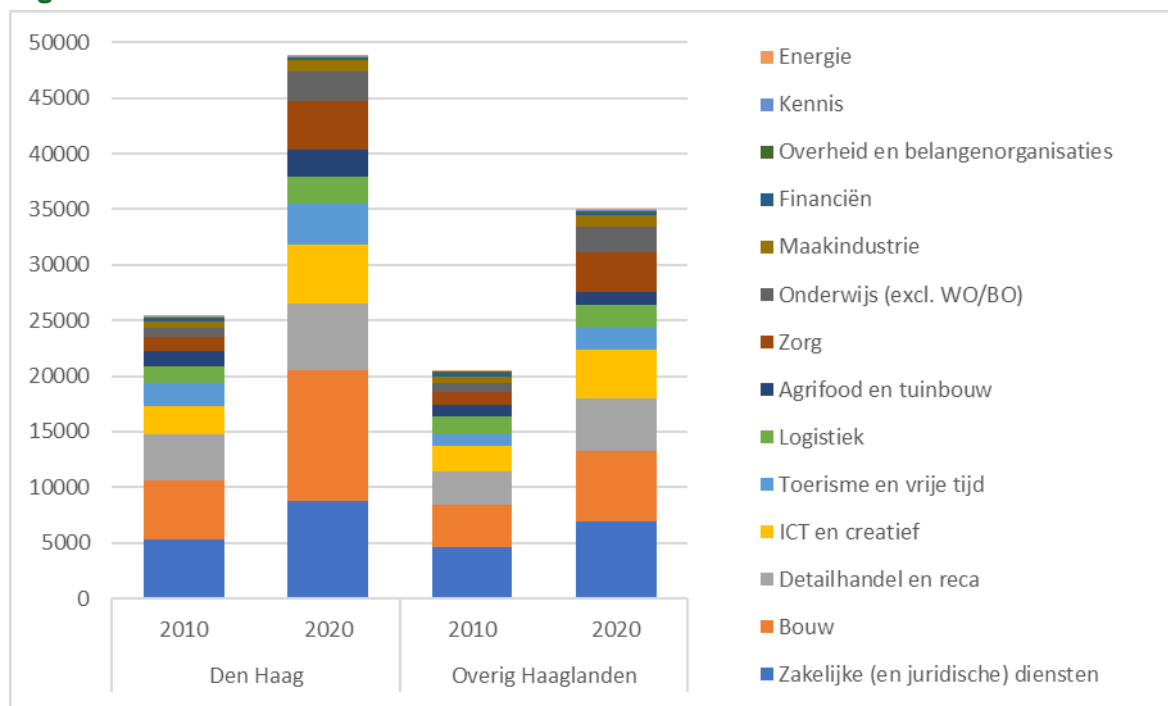
Figuur 2. Ontwikkeling van het aantal eenmanszaken per sector (2010=100)

Bron: Werkgelegenheidsregister Haaglanden, bewerking PSO

De sterke groei van de sector 'Bouw' doet zich vooral in Den Haag voor. Daar groeide deze sector met 124% terwijl deze sector in de overige gemeenten van Haaglanden maar met 68% groeide. De sector 'Zorg' groeide zowel in Den Haag als daar buiten sterk (resp. 268% en 218%) evenals de sector 'Onderwijs (excl. HBO/WO)' (resp. 218% en 198%). Figuur 3 laat de verdeling van het aantal eenmanszaken per sector in 2010 en 2020 zien.

Figuur 3. Aantal eenmanszaken naar sector

Bron: Werkgelegenheidsregister Haaglanden, bewerking PSO

In onderstaande tabel worden de aantallen en groeicijfers per sector weergegeven.

Tabel 1 Aantal eenmanszaken en groei per sector in de periode 2010-2020.

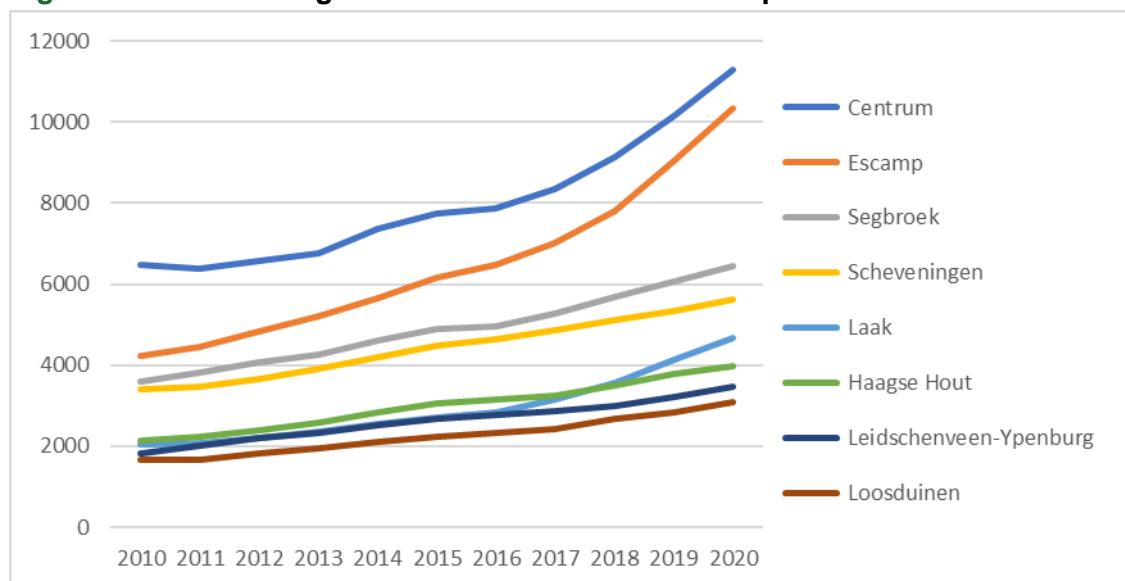
	Den Haag			Overig Haaglanden			Haaglanden totaal		
	2010	2020	groei	2010	2020	groei	2010	2020	groei
Bouw	5.228	11.713	124%	3.819	6.382	67%	9.047	18.095	100%
Zakelijke diensten	5.357	8.797	64%	4.645	6.880	48%	10.002	15.677	57%
Detailhandel en reca	4.149	5.972	44%	2.977	4.757	60%	7.126	10.729	51%
ICT en creatief	2.578	5.283	105%	2.236	4.378	96%	4.814	9.661	101%
Zorg	1.220	4.492	268%	1.123	3.573	218%	2.343	8.065	244%
Toerisme en vrije tijd	2.041	3.725	83%	1.065	1.922	80%	3.106	5.647	82%
Onderwijs (excl. WO/BO)	806	2.560	218%	761	2.269	198%	1.567	4.829	208%
Logistiek	1.559	2.418	55%	1.671	2.083	25%	3.230	4.501	39%
Agrifood	1.377	2.390	74%	1.046	1.171	12%	2.423	3.561	47%
Maakindustrie	602	1.038	72%	621	1.072	73%	1.223	2.110	73%
Financiën	222	209	-6%	275	236	-14%	497	445	-10%
Kennis (incl. HBO/WO-onderwijs)	57	119	109%	71	109	54%	128	228	78%
Energie	16	105	556%	14	67	379%	30	172	473%
Overheid en belangenorganisaties	135	67	-50%	116	54	-53%	251	121	-52%
Totaal	25.347	48.888	93%	20.440	34.953	71%	45.787	83.841	83%

Bron: Werkgelegenheidsregister Haaglanden, bewerking PSO

Vooraf sterke groei eenmanszaken in Escamp en Laak

In alle stadsdelen is het aantal eenmanszaken gegroeid, maar de mate van groei verschilt. Van oudsher zijn in stadsdeel Centrum de meeste eenmanszaken te vinden. Dat is nog steeds zo, maar door de sterke groei in Escamp is het verschil tussen beide stadsdelen kleiner geworden en het verschil met de andere stadsdelen groter. De onderlinge posities van de stadsdelen zijn niet veranderd, met uitzondering van Laak. Dit stadsdeel valt op door een sterke groei vanaf 2016 waardoor ze de vijfde plek van Haagse Hout heeft overgenomen.

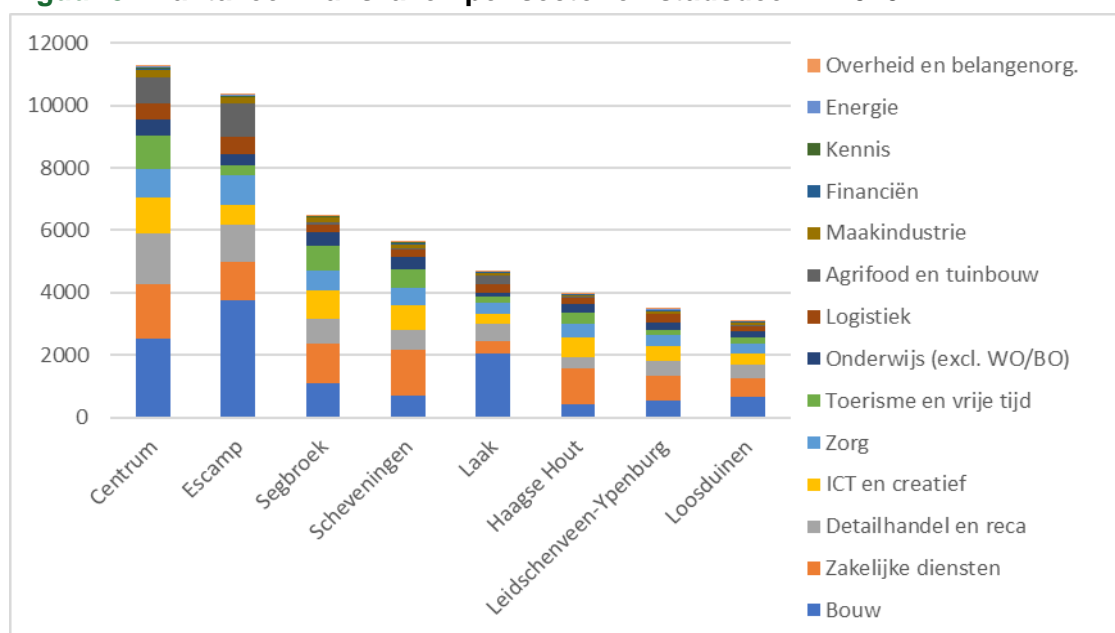
Figuur 4. Ontwikkeling van het aantal eenmanszaken per stadsdeel

Bron: Werkgelegenheidsregister Haaglanden, bewerking PSO

Wanneer we naar het aantal eenmanszaken per sector en stadsdeel kijken, zijn er grote verschillen te zien. Sectoren zijn niet gelijk verdeeld over stadsdelen. Figuur 4 laat dit zien. Zo valt het grote aantal eenmanszaken in de 'Bouw' in Escamp op. Ook Centrum en Laak tellen veel eenmanszaken in de 'Bouw', terwijl die in andere stadsdelen veel minder vaak voorkomen. Eenmanszaken in 'Zakelijke diensten' komen ook veel voor maar zijn veel meer gespreid over alle stadsdelen. Verder is de sector 'Detailhandel en horeca' sterk vertegenwoordigd in de stadsdelen Centrum en Escamp.

Figuur 5. Aantal eenmanszaken per sector en stadsdeel in 2020

Bron: Werkgelegenheidsregister Haaglanden, bewerking PSO

Kijken we naar de groei van het aantal eenmanszaken per sector en stadsdeel ten opzichte van 2010, dan valt de zeer sterke groei van 'Zorg' in Escamp en Laak op. In deze stadsdelen vervijfvoudigde het aantal eenmanszaken in de sector 'Zorg', veel meer dan andere combinaties. Bij de sector 'Onderwijs (excl. HBO/WO)' zien we ook sterke groeipercentages, maar deze liggen voor bijna alle stadsdelen rond de 200%.

Tabel 2 Groei van het aantal eenmanszaken per sector* per stadsdeel 2010-2020

	Loosduinen	Escamp	Segbroek	Scheveningen	Centrum	Laak	H.Hout	Le-Yp
Agrifood en tuinbouw	128%	94%	59%	118%	46%	104%	108%	18%
Bouw	86%	200%	53%	46%	124%	189%	69%	51%
Detailhandel en horeca	45%	77%	39%	41%	24%	45%	38%	78%
ICT en creatief	122%	116%	99%	90%	101%	85%	144%	98%
Logistiek	19%	107%	13%	11%	71%	77%	69%	44%
Onderwijs (excl. WO/BO)	253%	226%	210%	274%	197%	233%	247%	140%
Toerisme en vrije tijd	145%	118%	112%	72%	48%	97%	93%	146%
Zakelijke diensten	60%	91%	75%	53%	48%	59%	68%	74%
Zorg	288%	547%	183%	137%	299%	613%	155%	326%
Totaal	85%	145%	79%	66%	74%	128%	87%	89%

Bron: Werkgelegenheidsregister Haaglanden, bewerking PSO

* Alleen sectoren met meer dan 250 eenmanszaken in Den Haag

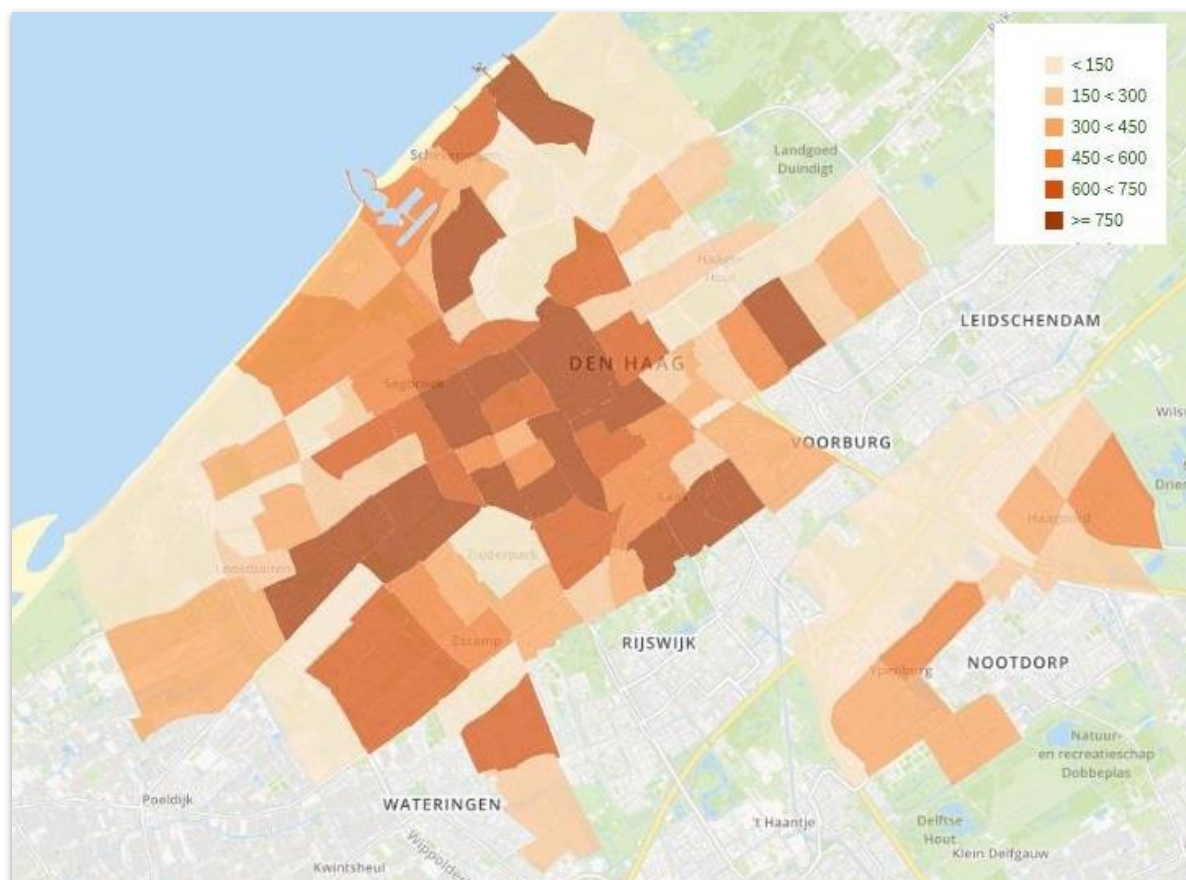
Wonen en werken

Van de eenmanszaken staat 86% bij de KVK ingeschreven op een adres dat een woonfunctie heeft. Dit betekent dat de meeste ZZP'ers vanaf huis werken. Of beter gezegd: ze de woning als vertrekbasis gebruiken. De plaats waar ze werken kan variabel zijn zoals bij bouwvakkers, marktlui, zorgmedewerkers en artiesten het geval is. Het percentage 'woonfunctie' varieert iets per sector. Bij eenmanszaken in de 'Bouw' (grootste groep eenmanszaken) is dat zelfs 95%. Eenmanszaken in de 'Handel' scoren lager (63%), zij staan

relatief vaak ingeschreven op een adres met een winkelfunctie (15%). In dat geval woont men elders. Theoretisch zou dat zelfs buiten Den Haag kunnen zijn. Daarom is ook gekeken naar het correspondentieadres. Dat blijkt echter in de 99% van de gevallen binnen Den Haag te liggen.

Dit betekent dat figuur 6, waarin het aantal eenmanszaken per buurt wordt weergegeven, zowel indicatief is voor waar de meeste ZZP'ers werken als waar ze wonen (met in achtneming van de voorgaande opmerkingen). Duidelijk is te zien dat sommige buurten meer eenmanszaken tellen dan andere. Grote aantallen zijn te vinden in het centrum van Den Haag en de stadsdelen Escamp en Laak.

Figuur 6 Aantal eenmanszaken in 2020 per buurt

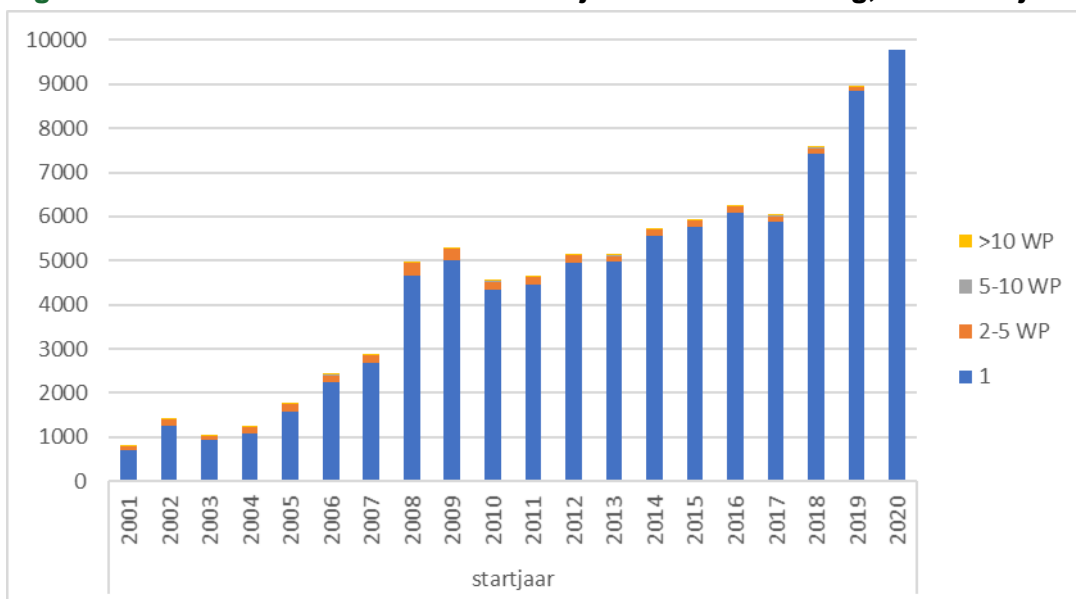
Bron: Werkgelegenheidsregister Haaglanden, bewerking PSO

Bewust zelfstandige zonder personeel

Van de ruim 100.000 vestigingen die sinds 2000 als eenmanszaak in Den Haag zijn gestart, is 95% bij de laatste waarneming (in 2020 of bij opheffing) nog steeds een eenmanszaak. Ca. 4000 eenmanszaken (4%) groeiden uit tot een vestiging met 2-5 werknemers en iets meer dan 500 (0,6%) tot een vestiging met meer dan 5 werknemers. De percentages liggen voor de laatste 10 jaar lager. Figuur 7 laat de ontwikkeling zien. Het lijkt erop dat men bewust kiest om een 'zelfstandige zonder personeel' te zijn.

Figuur 7. Grootte van 'eenmanszaken' bij laatste waarneming, naar startjaar

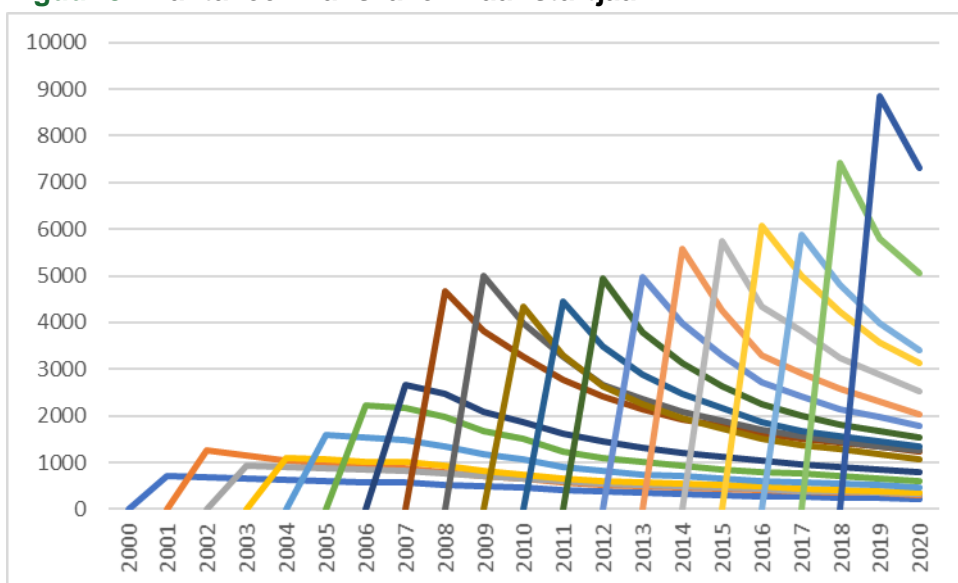

Bron: Werkgelegenheidsregister Haaglanden, bewerking PSO

Veel eenmanszaken hebben een korte levensloop

Er starten ieder jaar niet alleen veel eenmanszaken, maar er stoppen er ook veel. Vijf jaar na de start is 47% nog steeds een eenmanszaak in Den Haag, 5% is gegroeid en de overige 48% is opgeheven.² Figuur 8 laat per startjaar zien hoeveel eenmanszaken er starten en hoeveel daarvan in de volgende jaren over blijven. Ook is goed te zien dat het aantal starters na de economische crisis van 2009 een aantal jaren daalde maar daarna weer fors steeg. Het aantal eenmanszaken dat binnen vijf jaar stopt, is echter ook toegenomen (dat is te zien aan de scherpe daling na de piek van het startjaar).

Figuur 8. Aantal eenmanszaken naar startjaar

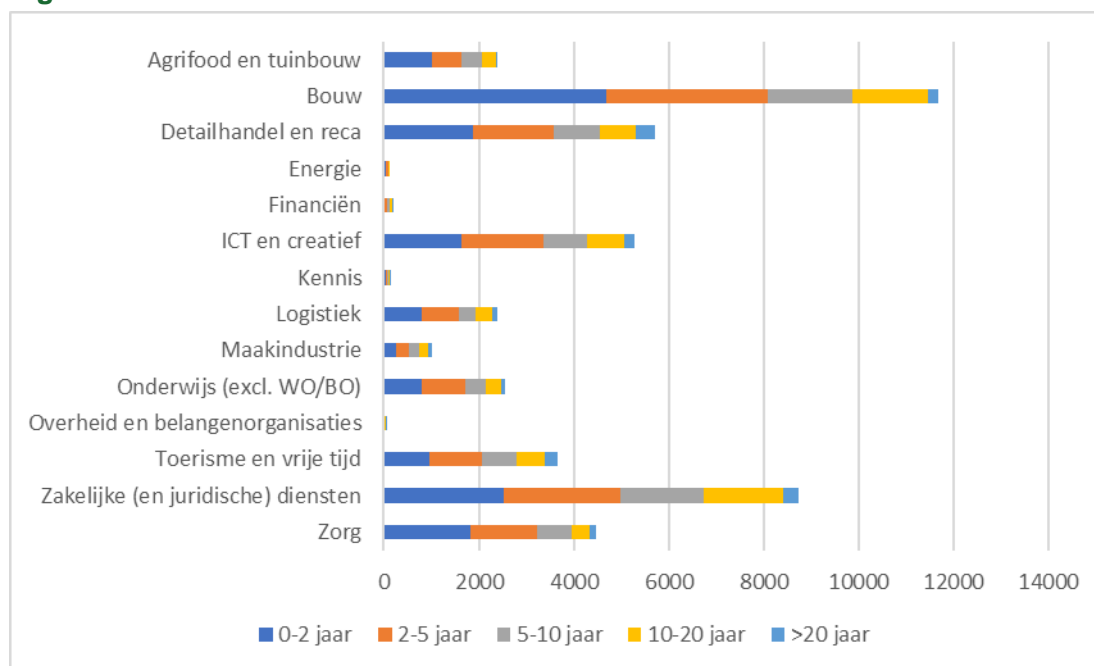

Bron: Werkgelegenheidsregister Haaglanden, bewerking PSO

² Een klein deel hiervan is verhuisd naar buiten Den Haag. Dat is echter niet te achterhalen uit het Werkgelegenheidsregister.

Van de huidige eenmanszaken bestaat 34% nog geen twee jaar, 30% bestaat 2-5 jaar, 17% bestaat 5-10 jaar, 14% 10-20 jaar en 5% bestaat langer dan 20 jaar. Tussen sectoren zijn er grote verschillen in bestaansduur. In onderstaande figuur is goed te zien dat de afgelopen twee jaar veel eenmanszaken in de 'Bouw' zijn gestart (blauw). Dit is het grootste blokje (n=4690). Maar ook het aantal eenmanszaken in de 'Bouw' dat 2-5 jaar bestaat is groot (oranje, n=3400). Daarnaast kennen ook de 'Detailhandel en horeca' en 'Zakelijke diensten' veel eenmanszaken die korter dan 5 jaar bestaan. De sectoren 'Bouw' en 'Zakelijke diensten' zijn tevens de sectoren die relatief veel 'oudere' eenmanszaken tellen die al 10-20 jaar bestaan (geel).

Figuur 9. Bestaansduur eenmanszaken in klassen naar sector in 2020

Bron: Werkgelegenheidsregister Haaglanden, bewerking PSO

Inkomenspositie van ZZP'ers is zwak

Het CBS publiceert jaarlijks op Statline over de inkomenspositie van ZZP'ers. Uit een recente publicatie kwam naar voren dat Haagse zelfstandigen de minste financiële slagkracht hebben.³

Volgens het CBS waren er in 2019 37.500 ZZP'ers in Den Haag die hun voornaamste inkomen uit hun onderneming haalden.⁴ Daarnaast zijn er nog 17.800 ZZP'ers die belangrijkste inkomsten uit loondienst halen. Hieronder kijken we alleen naar de ZZP'ers die hun belangrijkste inkomen uit hun onderneming halen.

³ Zie: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/28/het-effect-van-het-wegvallen-van-het-zelfstandigeninkomen>

⁴ In totaal gaat het dus om 55.300 ZZP'ers. Dit komt redelijk overeen met de 49.000 eenmanszaken die er volgens het Werkgelegenheidsregister op 1 januari 2020 in Den Haag waren. Het verschil kan deels verklaard worden doordat het bij het CBS gaat om ZZP'ers die in 2019 actief waren en bij het Werkgelegenheidsregister om één peildatum. Verder kan een zelfstandige meerdere bedrijven op zijn naam kan hebben. Het CBS gaat uit van personen en het Werkgelegenheidsregister van vestigingen.

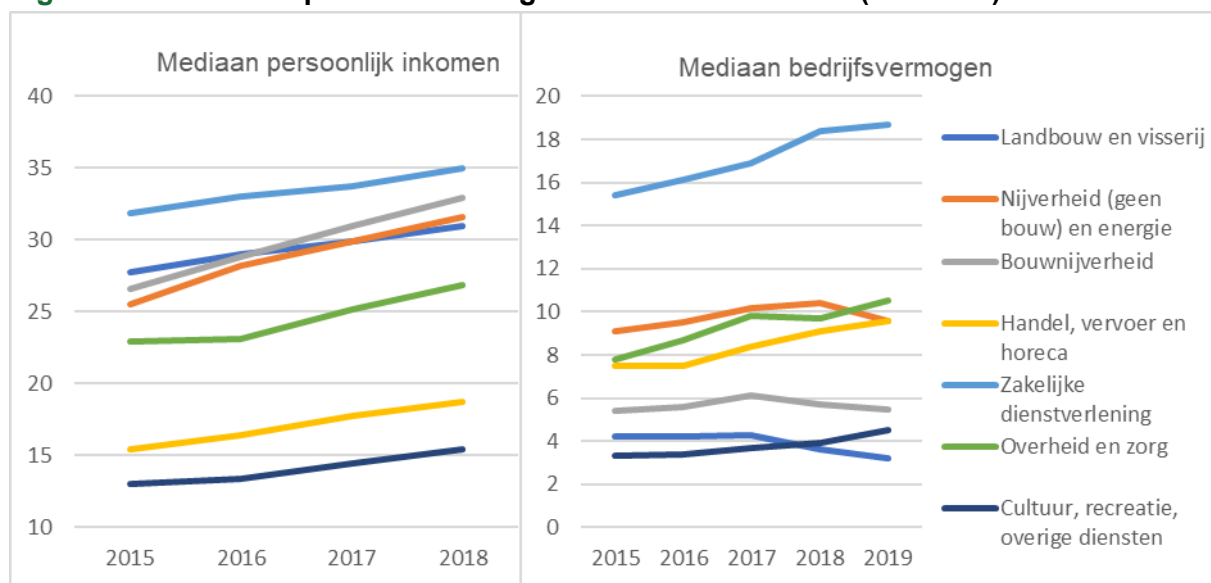
Het inkomen van Haagse ZZP'ers is de afgelopen jaren gestaag toegenomen. De mediaan van het persoonlijk inkomen lag in 2018 op € 29.100; dat is 22% hoger dan in 2015. Van de ZZP'ers beschikt 79% over bedrijfsvermogen; de mediaan ligt in 2019 op € 8.600.

Wanneer ook rekening wordt gehouden met het inkomen van eventuele partner én met de huishoudensgrootte (het gestandaardiseerde inkomen), dan ligt de mediaan op € 29.400.

De mediaan van het huishoudvermogen ligt in 2019 op € 44.500.⁵ Dit vermogen is sinds 2015 met 147% gegroeid. Dit heeft overigens vooral met de waardeontwikkeling van eigen woningen te maken.

Tussen sectoren zijn er grote verschillen. ZZP'ers die actief zijn binnen de sector 'Cultuur, recreatie en overige diensten' hebben het laagste persoonlijk inkomen en weinig bedrijfsvermogen.⁶ Daartegenover staan ZZP'ers in de 'Zakelijke dienstverlening'. Zij hebben het hoogste inkomen en veruit het hoogste bedrijfsvermogen. ZZP'ers in andere sectoren zitten daartussen in. Opvallend is dat het persoonlijk inkomen van ZZP'ers in de 'Landbouw en visserij' en 'Bouwnijverheid' relatief hoog is, maar hun bedrijfsvermogen laag. Bovendien is het gestandaardiseerd inkomen en huishoudvermogen van deze ZZP'ers ook relatief laag.

Figuur 10. Inkomenspositie van Haagse ZZP'ers naar sector (x € 1.000)

Bron: CBS/Statline

Den Haag telt meer ZZP'ers dan Rotterdam (33.900) en Utrecht (21.600), maar aanzienlijk minder dan Amsterdam (73.700).⁷ In de periode 2015-2019 is het aantal ZZP'ers in Den Haag wel het hardst gegroeid van de G4 namelijk met 26%.

Het persoonlijk inkomen van Haagse ZZP'ers is lager dan de landelijke mediaan en dat van ZZP'ers uit Utrecht, maar is iets hoger dan van ZZP'ers in Amsterdam en Rotterdam, maar

⁵ Vermogen is het saldo van bezittingen en schulden. De bezittingen bestaan vooral uit banktegoeden, effecten, onroerend goed (waaronder de eigen woning) en bedrijfsvermogen.

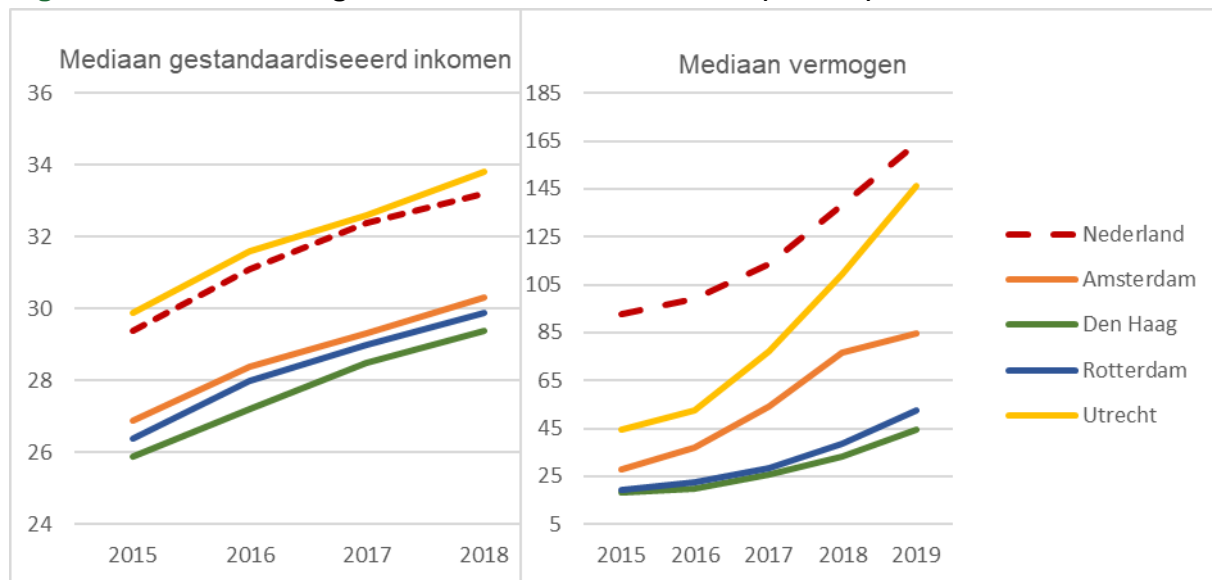
⁶ Hun gestandaardiseerd inkomen is niet het laagste, waarschijnlijk omdat ze een partner met een (hoger) inkomen hebben.

⁷ Amsterdam heeft veel meer ZPP'ers in de sector 'Cultuur, recreatie en overige diensten' dan de andere steden.

het gestandaardiseerd inkomen is het laagste van de G4 en ligt ver onder de landelijke mediaan. Ook het huishoudvermogen is het laagste.

De verschillen tussen de G4 qua inkomen zijn de afgelopen jaren ongeveer gelijk gebleven. Dit geldt echter niet voor de ontwikkeling van het huishoudvermogen. Dat is landelijk en bij Amsterdamse en vooral Utrechtse ZZP'ers sinds 2015 harder gegroeid dan bij Haagse en Rotterdamse ZZP'ers. Blijkbaar hebben Haagse en Rotterdamse ZZP'ers minder geprofiteerd van de waardeontwikkeling van eigen woningen.

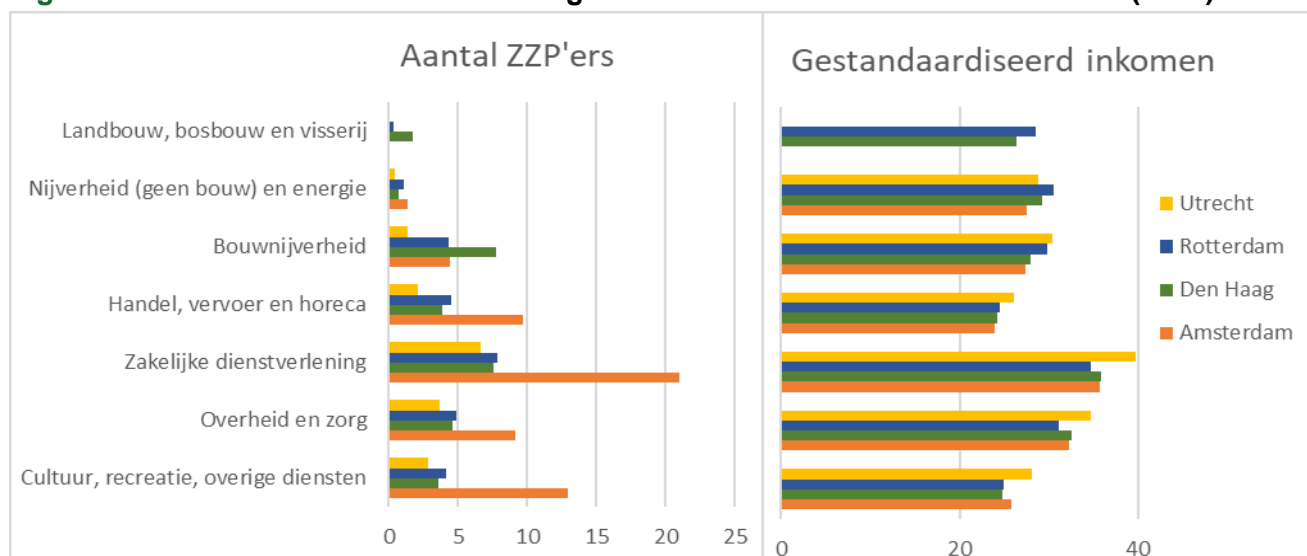
Figuur 11. Ontwikkeling van het aantal ZZP'ers in G4 (x 1.000)

Bron: CBS/Statline bewerkt door PSO

De verschillen tussen de G4 worden voor een belangrijk deel verklaard door de sectoren waarin ZZP'ers actief zijn. Zo heeft Utrecht relatief veel ZZP'ers in de 'Zakelijke dienstverlening' die meer verdienen (zie figuur 12). Den Haag is de enige grote stad die ZZP'ers in de 'Landbouw en visserij' heeft.

Figuur 12. Aantal ZZP'ers in G4 en hun gestandaardiseerd inkomen naar sector (2018)

Bron: CBS/Statline bewerkt door PSO

Samenvattend

- Het aantal ZZP'ers is de afgelopen tien jaar in Den Haag bijna verdubbeld.
- Ook het aantal ZZP'ers in de regiogemeenten en de G4 groeit, maar niet zo sterk als in Den Haag.
- De meeste ZZP'ers in Den Haag zijn actief in de sectoren 'Bouw' en 'Zakelijke diensten'; de grootste groei doet zich voor bij de sectoren 'Bouw', 'Zorg' en 'Onderwijs (excl. HBO/WO)'.
- Tussen stadsdelen zijn er grote verschillen in (groei van) het aantal ZZP'ers. Centrum telt de meeste ZZP'ers (vooral 'Zakelijke diensten' en 'Detailhandel en horeca'); de groei is het grootst in Escamp en Laak (vooral 'Bouw' en 'Zorg').
- Het aantal startende eenmanszaken neemt nog steeds toe, maar het aantal eenmanszaken dat binnen een aantal jaar stopt, ook.
- Weinig eenmanszaken groeien door naar een onderneming met personeel
- Het gestandaardiseerde inkomen van Haagse ZZP'ers is lager dan dat van ZZP'ers in de Amsterdam, Rotterdam en Utrecht. Dit geldt ook voor het huishoudvermogen.
- Haagse ZZP'ers in de sectoren 'Culturele, recreatieve en overige diensten' en 'Landbouw en visserij' staan er het zwakst voor. Bovendien is hun inkomenspositie de afgelopen twee jaar niet veel verbeterd.

COLOFON

Uitgave

Gemeente Den Haag
DSO / Programmamanagement, Strategie en Onderzoek
Januari 2021

Inlichtingen

DSO / Programmamanagement, Strategie en Onderzoek
Henk van Andel (070-353 5565 / henk.vanandel@denhaag.nl)

De dienst Stedelijke Ontwikkeling aanvaardt geen aansprakelijkheid inzake het gebruik en toepassing van de gepresenteerde gegevens. Afwijkingen in absolute aantallen en % kunnen veroorzaakt worden door afrondingen. Bij gebruik van cijfers is bronvermelding verplicht.